

Незабаром прибули чотири вантажівки з антрацитом. Вони по черзі здавали задом до краю причалу і скидали його через металічний жолоб прямисінько у трюм. Для такого більше згодилась би баржа з відкритою палубою, але Леслі був змушений брати будь-які вантажі, перевезення яких йому замовляли. Ми з ним добряче забруднилися. Після того, як кожну партію антрациту вивантажували у трюм, нам доводилося брати лопати і розподіляти його більш-менш рівномірно, щоб баржа не перехилилася в якийсь бік. Якби ми працювали ззовні, ця робота була б не такою кепською, але трюм наповнився пилюкою та піском з усього світу, що вгризалися нам в очі та носи й забивали отвори вух. Мені ніколи не подобалося перевозити вугілля чи антрацит. Від пилюки в ніздрях починала боліти голова, і на додачу, закінчивши роботу, ми ще й не мали змоги добряче вимитися. Нам доводилося митися холодною водою на палубі у дерев'яній балії, в яку

додавався тільки один чайник гарячої води, щоб зробити температуру стерпною.

Завантаження тривало близько півтори години. Мені було жарко, все тіло вкрилося липким потом, і я відчував, як вугільний пил подразнював шкіру під сорочкою, тож коли Леслі з якоїсь нагоди згадав Елліне ім'я, від думки, як притискаю її до себе — чисту, теплу та пружну — мене охопило невиразне фізичне збудження. Мені було цікаво, як вона на це зреагує, чи її оголене тіло пройме дрож і вона відсахнеться від мене, а чи воно відкриється мені своїм наглим бажанням. Я намагався уявити її без одягу, але в усій цій веремії з антрацитом та хмарами пилюки навколо мені не вдавалося дістатись далі невиразної білої плями. Коли ми вибралися назовні у слабке сонячне світло, Леслі підписав папери, які підтверджували, що ми прийняли вантаж, і чоловіки від'їхали на останній машині. Ми закрили ляду наповненого антрацитом трюму, і тепер нам залишалося лише вимести порох з палуби та помитися.

Оскільки ми були пришвартовані у доволі публічному місці — біля причалу на Клайді в Глазго (ми мали намір пройти каналом, що з'єднує Клайд із Фортом, а тоді повернутися з іншим вантажем, з будь-чим, що вдасться роздобути в Единбурзі

або Літі), то могли роздягнутися лише до пояса, і це дратувало, тому що я відчував вугільний порошок у своїх черевиках, а також на ногах та стегнах. Ми могли тільки закотити холоші і стати по коліна у баліях. Елла подалася вниз, щоб принести чайник з гарячою водою, а ми з Леслі присіли перепочити на ляду, чекаючи на неї. Мені більше не було нудно. Від тієї миті, коли я прокинувся цього ранку, почало щось діятись, нічого надзвичайного — я не маю на увазі труп — але щось на зразок збудження, яке вирувало десь глибоко в мені. Я вловлював своєрідний запах речей, який передує їхньому народженню. Скручуючи цигарку, я відчував притуплену вібрацію у кінчиках пальців, викликану, поза сумнівом, тим, що я добряче попрацював лопатою. Повітря приємно пахло. Я хотів, щоб Елла поквапилася з водою.

Леслі, як завжди, пахтів люлькою. Мені видавалося цілком природним, що він курить саме люльку. У нього були великі важкі руки роботи з короткими широкими пальцями, і на лівій руці він носив золотий перстень-печатку. Його нігті були короткими, потрісканими та обкусаними до живого, а від вугільного порошку вони стали сіро-рожевими. Мої руки були такими самими, тільки я не носив персня і мої пальці були трохи

довшими та більш доглянутими. Поглянувши на свою долоню, вогку й рожево-сіру, я подумав, що якби приклав руку до аркуша і добряче натиснув, то вийшов би чіткий та досконалий відбиток. Від однієї думки, що в мене беруть відбитки пальців, я відчув себе винним і почав розмірковувати про те, як людина може знищити всі сліди свого перебування у певному місці. Леслі перервав мої роздуми, сказавши, що ми рушимо у напрямку каналу одразу після обіду.

Я запитав його, де ми зупинимось на ніч. А ніч, відколи я усвідомив близькість Елли, сповнилася можливістю, особливо якщо неподалік буде паб, куди Леслі, безумовно, подасться. Крім наявності пабу у майбутньому місці ночівлі мене більше нічого не цікавило. Серед маленьких містечок вздовж каналу вибір був невеликим. Після десятої вечора там миготіло всього кілька вогнів, і мешканці вкладалися спати досить рано.

Він сказав, що не знає, все залежало від того, як далеко нам вдасться пройти до настання темряви. Мовляв, ми не поспішаємо, але на нього чекає вантаж гранітних блоків, який потрібно забрати у Літі в суботу вранці. Сьогодні був лише вівторок.

Прибув чайник з водою.

Джим піднявся на палубу разом із матір'ю і стояв, знову жуючи яблуко й не зводячи з нас очей.

— Хлопець їсть надто багато фруктів. Потім живіт болітиме, — пробурчав Леслі.

— Дай йому спокій, — відказала Елла, підносячи дві балії. — У мене розболиться живіт від твоїх нарікань!

Обидві балії були приблизно на половину наповнені холодною водою. Елла вилила у кожну по півчайника кип'яченої води, чи приблизно пів, оскільки мені вдалося, що до мене вона була щедрішою.

— Гей, не вилий йому всієї гарячої води! — сказав Леслі.

— Ой, закрій вже рота! Ти поводишся як велика дитина! — відповіла Елла.

Мені було приємно дивитися, як вона нахилилася, наливаючи гарячу воду у балію, й почала помішувати її рукою. Мою увагу привернула темна пляма під її пахвою і те, що зелена бавовна в тому місці, поступово вицвітаючи, втратила свою барву, стала жовтою, мов листя восени.

Ми роздягнулися до пояса і почали намілювати собі груди та руки, а Елла знову подалася до низу, щоб приготувати їжу.

Попри його вік, у Леслі все ще були кремезні груди, але, втративши форму, вони тепер звисали до живота. Я раптом усвідомив, що він важив, напевне, понад добрих дві сотні фунтів.

Він пирхав над балією, вимиваючи собі потилицю та ділянки шкіри за вухами, які стирчали по обидва боки голови, немов два невеликі червоні ліхтарі, сяючі та вкриті пучками сивого волосся. Наскільки я міг бачити, усе його тіло вкривали татуювання — змії і монограми, вінки, серця й якорі, виконані зеленим, синім та червоним чорнилом. Йому їх зробили, ще коли він плавав морями. Кожне татуювання, казав він, позначало одну жінку, і він міг згадати їхні груди, їхні стегна, їхні сідниці, те, як вони кричали — мов бродячі кішки, принаймні більшість із них, казав він, непомірно черпаючи тут зі своєї посередньої уяви — просто кинувши оком на татуювання. Звісно, він не робив собі татуювань на честь кожної шльондри, з якою переспав, лише якщо вони були особливими. Більшість була того не варта.

Леслі зустрів Еллу в їдальні для моряків, куди та прийшла, шукаючи батька. Леслі саме пиячив з ним у туалеті, оскільки офіційно там не продавали алкогольних напоїв. Обидва були вже п'яні, і батько наполіг на тому, щоб забрати Леслі до них

додому. Впродовж десяти років Леслі працював у морі кочегаром. Батько Елли помер незадовго після того, як вони побралися, тож Леслі відмовився від плавань і почав керувати баржею, яку успадкувала Елла.

Закінчивши митися спереду, ми помили один одному спину, витерлися і одягнули чисті сорочки. Після цього позакочували холоші й помили ступні та ноги. Малий все ще стояв поряд, витріщаючись на нас, і Леслі сказав йому забратися геть до каюти вниз і переказати матері, що ми будемо за хвилину. Я теж із нетерпінням чекав можливості туди спуститися. Коли малий пішов, Леслі повідомив, що ми пришвартуємося на ніч у Лерсі. Він знав там один хороший маленький паб, де ми зможемо трохи пограти у дартс.

Жодна річ не викликала у Леслі такої гордості, як його вправність у цій грі. Він грав дуже добре, застосовуючи плавний короткий кидок зверху вниз, який видавався доволі дивним для чоловіка його ваги та комплекції. Я мов зараз бачу, як він балансує на п'яті правої ноги, трохи висолопивши язика, зважуючи один із тих дорогих металічних дротиків на кінчиках своїх коротких, схожих на цурпалки пальцях.

Але насправді мене це не цікавило.

Гра в дартс вганяла мене в нудьгу не менше, ніж варнякання Леслі. Мене цікавила лише його дружина.

Виливши воду з балій через борт, ми подалися вниз обідати. Пахло смачно. Елла приготувала суп, а на друге — картоплю з тушкованим м'ясом. Джим гатив ложкою об стіл і батько наказав йому вгамуватися й поводитися слухняно. Я спостерігав за тим, як Елла наливала суп у тарілки. Кастрюля парувала. Поряд із нею стояли ще дві. Я міг розрізнити булькання картоплі і кипіння м'яса, яке тушковалося в одній із каструль. Мене доймав голод. Спочатку Елла подала їжу малому, а тоді Леслі й мені. Леслі передав усім хліб, який вона нарізала скибками, і ми обоє їли, вмочуючи його у суп. Незабаром вона приєдналася до нас. Ми з Леслі сиділи з протилежних країв столу, а Елла сіла поміж нами, навпроти хлопця. Вона сперлася лівою рукою на стіл, тоді як правою черпала суп ложкою.

Увесь час, поки ми обідали, я не міг відвести від неї очей. Я несподівано усвідомив її присутність, жінки, що розвішувала випрану білизну на тлі пустирища та фабричної труби: це було так, немов хтось вилив мені на потилицю теплу воду і вона полилася по грудях та спині, досягнувши стегон, а тоді попрямувала вниз уздовж

ніг аж до щиколоток. Але це відчуття не зблякло і не залишило по собі прохолоду, як це зробила б вода. Воно затрималось на моїй шкірі, нагадуючи мені про Еллу. Я не міг відвести від неї очей, і навіть коли позирав униз, щоб вмочити хліб у суп, все ще усвідомлював її близькість.

Вона була поряд. Кожен її рух, навіть той, який упродовж трьох місяців, проведених із ними на баржі, я раніше пов'язав би виключно з дружиною Леслі, набрав цієї особливої якості. Байдуже, чи вона тягнулася до хліба, виставляючи напоказ поживку пляму під пахвою, чи, накладаючи м'ясо в тарілку, стояла біля плити, а зав'язки фартуха вільно облягали її стегна, чи відкидала назад своє пряме коротке двобарвне волосся, яке, наскільки я пам'ятав, вона ніколи не розчісувала — на мене це справляло однаковий ефект. Я не міг відірвати погляду від її шиї, яка була того жовтавого відтінку, якого інколи набуває шия, й не міг не пов'язати це у своїй уяві зі зміною кольору стебла трави, в якій листок зелений та відносно сухий, а потім, трохи нижче, де трава входить у ґрунт, стебло набуває солодкого молочного вигляду. Це м'який жовто-білий колір, схожий на слонову кістку, тільки він заплямований життям, тим, що розмножується. І якщо порівняти жінку зі стеблом трави, то її шия і є тим місцем, де вона

входить у ґрунт, місцем, на яке сонце потрапляє лише час від часу, а відтак з цього місця вона рине вниз, охоплена рухом тягнеться до центру землі, немов вологі білі пагони та коріння рослин. Мені часто таке спадало на думку. Саме тому я не міг відірвати погляду від її шиї. І саме про це я думав, поки їв суп.

Елла підвелася, щоб подати м'ясо.

Поки вона це робила, бавовняне плаття м'яко обхопило її стегна, і я завзято боровся з нестримним бажанням її торкнутися.

За обідом ми переважно мовчали. Раз чи двічі вона вчитала малого за те, що він забруднив скатертину, а ще запитала у Леслі, коли той мав намір відчалити. Він відповів, що хоче вирушити одразу по обіді, і це мене роздратувало, адже я люблю мати з півгодини перепочинку, щоб перетравити їжу. Але його все влаштувало; що ж, його човен, його гроші. Однак моє роздратування виринуло лише десь на задньому плані, як випадкова думка, на яку не звертаєш жодної уваги, оскільки на ту пору я був надто поглинутий цікавістю до Елли, щоб хоч трохи зважати на слова Леслі. Коли м'ясо вже стояло на столі, Леслі сказав їй те саме, що вже говорив мені — що хоче зупинитися на ніч у Лерсі. Вона сухо відповіла, що їй байдуже, де він збирається набратися. Немов

захищаючись, Леслі сказав, що це я запропонував йому позмагатись у дартс.

Елла здивовано звела брови.

— Ти граєш у дартс? — недовірливо запитала вона.

Я справді не знав, що відповісти, оскільки це було одне з тих запитань, промовлених характерним тоном, яке змушує тебе почуватися крихітним та недорікуватим, і на яке, якщо це запитання виринає несподівано, як і трапилось цього разу, ти зазвичай даєш фальшиву слабку відповідь.

— Інколи, щоб згаяти час, — відказав я.

— Мені здавалося, ти здатний згаяти свій час на щось цікавіше, — сказала вона сухіше, ніж зазвичай.

Не пам'ятаю, що я на це відповів, але Леслі від моїх слів розреготався.

Елла підвелася й пішла до плити. Тим часом Джиму стало цікаво, з чого так сміється батько, і він запитав про це у матері, яка сказала йому не пхати носа, куди не слід, і тримати язика за зубами. «Їж свою картоплю», — сказала вона, а тоді мовила до Леслі: «Не надірвись!»

Леслі доїв те, що було в нього на тарілці, і за мить вже відсунув її від себе. Усвідомлюючи, що бовкнув зайвого, я також скінчив їсти і намагався

подумки ще раз осмислити ситуацію, яка тільки-но трапилася, ситуацію, під час якої, як підказувало мені чуття, я пропустив певний натяк чи принаймні можливість дати їй зрозуміти, що вловив приховане значення її слів, ніби вона приймала захоплення Леслі грою в дартс, як щось природне, а також приховане значення її сарказму, коли вона запитала, чи мені також таке подобається. Можливо навіть тоді, коли вона умисне вправно поставила мене у становище, в якому мені довелося відповідати на незручне запитання, вона лише захищалася від страху, що не давав їй спокою. І неугавний сарказм, до якого вона вдавалася впродовж останніх кількох хвилин, хоч він і не був чимось незвичним під час наших обідів, коли ми всі збиралися разом, тепер гнітив мене, тому що вже кілька годин я був ладний перейти на інший бік, насміхатися разом із нею з Леслі, а не над нею разом із Леслі. І тому, коли вона запитала, чи ми хочемо чаю, і я побачив, що Леслі збирається відказати «ні», бо нам потрібно відчалувати і в нас обмаль часу, я відповів, що не відмовився б. «А ти, Леслі?» — і коли я сказав «так», він стенув плечима і також сказав «так».

Я бачив, як вона запитувала себе, чому я так покvapливо сказав «так» і, можливо, це її потішило. На її обличчі був той самий дивний вираз,

раптова зарум'яненість на виразних, майже монголоїдних вилицях, яка вже впала мені у вічі цього ранку, коли вона, розвішуючи одяг, озирнулася саме в ту мить, як чоловіки зі швидкої забирали тіло, й помітила, що я за нею спостерігаю. Заважуючи чай, вона усміхалася й мугикала щось собі під ніс, точнісінько як і тоді, коли слухала мої теревені про те, як та жінка опинилася у воді. Мені здалося, вона знала, що я нею зацікавився.

Вона принесла чашки й поставила їх на стіл, а тоді повернулася по чайник і знову сіла на своє місце.

Я скручував сигарету і намагався прибрати звичайного вигляду, але всередині був стривоженим і думав про те, наскільки далеко я готовий зайти. Леслі, з виразом страдницької невіри на обличчі, читав вранішню газету, а малий втупив погляд у комікс і хилитав ногами під столом, як це часто роблять діти.

Саме це, а також той факт, що ми виявилися замкнутими в інтимній близькості поміж обох газет, і наштовхнуло мене на одну ідею.

Звісно, я ризикував і, можливо, я помилявся стосовно всього, що, на мою думку, відбувалося раніше, але навіть тоді мені видавалося малоймовірним, що вона мене викаже. Врешті вона була

жінкою, жінкою, яка зростала на баржі. Я спостерігав, як із чайника на плиті кволо піднімалися клуби пари.

Повільно, дуже повільно я посував ногу, аж поки вона не торкнулася її ніг під столом і моя гомілка не опинилася під її литкою, а тоді, все ще торкаючись її, я підтягнув холошу і почав рухати ногою вгору-вниз тильним боком її литки. Її плоть була теплою, а шкіра дещо шершавою. У мене був час, щоб це усвідомити. Я спостерігав, як рум'янець розходитьсЯ від її шиї до щік, помітив, як вона напружилася, відчув, як здригнулися її груди, поки вона, немов перебуваючи зі мною у таємній змові, вдавала, що нічого про це не знає, і якусь мить ми сиділи у такому собі стані езотеричного обміну — її профіль повернутий до мене, її підборіддя, дещо задерте вгору, закривало важку чуттєву лінію шиї, її ніздрі напружені, мов мушлі, і її права рука на столі — вхопила сільничку і грається з нею. Наступні кілька хвилин я зміцнював завойовані позиції, ніжно масуючи гомілкою її оголене тіло. Навколо нас шурхотіли газети, закашляв Леслі, і чайник на плиті почав виспівувати ще енергійніше.

З певною нетерплячою нехиттю я поклав руку на її праве стегно, просунувши її під бавовну сукні.

Воно було теплим, м'яким та пружним. Її дихання поважчало. Вона не наважувалася поглянути на мене. Я почав ніжно погладжувати її, відчуваючи, як у кінчиках пальців наростає нагальна потреба, що пробуджувала бажання у її стегнах; потреба, зумовлена розумінням того, що мої загравання можуть закінчитися нічим, що будь-якої миті напруга може зруйнуватися несвідомим порухом одного з можливих свідків. Аж тут мої пальці наштовхнулися на заборонну еластичність її старомодних трусиків. Вони увірвалися в її плоть, продираючись вперед під еластичною тканиною. Водночас я відчув, як вона почала опускатися, з неймовірною повільністю та неймовірною важкістю сповзаючи вниз по дерев'яному стільці, і її тіло майже непомітно подалося на зустріч моїм пальцям.

Цієї миті вона поглянула на мене. Її погляд, як мені видалося, був майже сповнений ненависті, її очі випромінювали водночас вразливість та пристрасть. Я раптом відчув себе дурнем через те, що дивлюся на неї, що нас розділяє така віддаль. Я впевнений, вона також це відчула, але для неї це було різновидом зради. Я спробував додати їй упевненості, кинувши промовистий погляд на подвійну койку, де вони спали з Леслі.

Але це викликало ефект протилежний до того, на який я сподівався. З її напружених ніздрів вивірився квапливий видих, і вона швидко подалася вгору, звільняючись від моїх наполегливих пальців та водночас відводючи ногу подалі від моєї так, немов у неї спрацював запізнілий рефлекс. Вона схопила моє зап'ястя міцними пальцями лівої руки і відкинула мою руку від себе. Напевне, своїм наполоханим рухом вона зачепила малого, адже у наш приватний світ раптом увірвався його вигук: «Гей! Мам, перестань мене копати!» — і вона встигла скласти руки на столі саме тієї миті, коли Леслі опустил газету і сказав: «Що ж, Джо, якщо ти допив чай, давай рухатися».

Еллу переповнювало збудження та збентеження. Вона збирала чашки зі столу, кажучи малому, щоб він перестав верещати, поки вона його не відшмагала. Я підвівся і сказав Еллі, що чай був просто чудовим, однак вона тільки пробурмотіла щось ледь чутне у відповідь і не повернулася до мене. Вона шкрябала ножем каструлю, в якій варилася картопля, і я не бачив її обличчя.